

Surkum Fcp Adubodz

ԱՐԱԳԻՆ

ՏԱՐԻ

ՀԱՅՐԱՎԵՐ Ո-ՈՒ-ՈՅ ՀԱՅՐԵԼ ՀՐԱՄԱՐԱԿՈՒՆԵմ է ԽՐԱԲՐԱՆՀԻՐ ամիսի **10** ին և **20** ին . առեկան գիշը ՁՈՒՔԸՆԴ ՏՅՄ ՚ի մասին է **5** ուուր . արջամժ իսկ կըս տարուանը
3 ուուր . արծ . կանխիկ վՀարելի :

ԴԵԿԸՄԲԵՐԻ 20

Σ. 10

1861 սՄԻ

ՄԻ ԱԱՅԼԵՎԱԾ ՄԱԼՈ-ՔՍՆԻ ՊԱՏՄԱՑՆ

ԹԻՐԵԱՆՑ ՀԱՄԱՏԻ ԵՒ ԿԵԱՆ-ԲԻ ՎԵՐԱՑ ՀԱ-
ՄԱԿՈՑ ՆԱՀԱՆԳՈՒՄ

1858 թուականին ես գնում էի Պաքուից
և ամսիվ: Ակամելով երեկօթ առնել մին
իջևանում, որի մեջ չկար յարմարաւոր սե-
նեակ, ես շարունակեցի զիշերով իմ ձանա-
պարհորդութիւնը: Ճանապարհը ցեխոտ էր
և քարուտ, այնպէս որ ես ակամայ կամք
պարտաւորուեցայ հանդարտիկ յառաջ զլ-
նալ: Եյսպիսի ծանր ընթացքով քսան և
հինգ վերստ ճանապարհ առնելին շատ դժւ-
ուար բան է, մանաւանդ զիշեր ժամանակ.
բայց ճակատագիրս ազատեց ինձ: Իմ ուն-
ցավարը ազգաւ Մոլոքան էր, և շատ բնա-
կան է, որ մեր մեջ խօսակցութիւն բացուե-
ցաւ նոցա հաւատի և կենաքի վերայ: Ե ա-
մախւոյ նահանգում, և թէ նա ինչ եղաւ-
նակաւ անկաւ թափարների մէջ: Այսու
զա Եհան նորս պատմածք:

— Օ ար զամաքը՝ պատմուեց առաջակուս
շատ լաւ է. Հարկի չեմքը վճարում, զինուոր
չեմք տալիս, գեամին ունինք շատ, Անտուած
միշտ պատղաքեր ապրիներ է տալիս, մեր հաւ
և ամոք պահում ենք! Ապահովանակ ի տապա,

ՃԵՂԱՎԱՐԵԼ: Կայ առյօն պրո միաց այլ և կայ առ
մասս-Օտաւաստանի մեջ մենք բնաւին կեանք

չունինք. Երկիրը փարը, անսպազմութիւնը
շատ շատ, և նեղութիւնքը բնաւանելի. վերէ

የመተዳደሪያ ተናግኝ አገልግሎት ደንብ ጥናኑን ነበረ
ያመንበርሃም፡ ይህ ስጠቅር የግዢ መስፈርቶች በጥናኑ

— աւատում ենք՝ որպէս և այլ քրիստոնէաններ՝ Պառ ծու։ Հայութ է Ա Ու

մեր Յիսուս Քրիստոսին, հաւատում ենք
և Առւրբ Հոգւոյն, պատկերներ չունինք,
սուրբեր չփառնիք, խաչեր կուրծքերին վե-
րաց չենք կրում. իսկ հաւատում ենք 'ի Հո-
գին - Սատուած, և Աստան երկիրապատ-
նում ենք:

— Եկեղեցինելու ունիք:

— Եկեղեցիներ և քահանաներ մենք չու-
նինք, բայց իւրաքանչիւր կարդացող մեր մօտ
վարժապետ է կոչւում, և կարծի է պատա-
րագ մատուցանել ամենայն տեղի վերայ: Պա-
տարագի ժամանակ՝ կանգնում ենք բոլորա-
կաձե դէմ առ դէմ: Արիշագոյնն մեզանից
կկարդայ ինչ որ հարկն է, և յետոյ կցրուինք
մեր տուները:

— Ինչո՞ւ համար դուք զէնք չեք կրում։
աշա ձեր ըստս կողմբ բնակում են Յաաթար-
ներ, և առնեքը զինուորած են։ Գողութիւն-
ներ շատ են լինում, կամ թէ՝ ձեզ չեն
դաշտում։

— Ապրիստոնեայ - թաթարի համար մի
և նոյն է որին և սպանէ. այդպէս և մեզ հաս-
նում է ըստ բաւականին: Ի՞նչ անենք. ե-
թէ սպանեն՝ Սստուծոյ կամքն է: Օ, էնք
չենք կրում՝ ըստ օրինաց, որովհետեւ մենք
ամենքս եղասյր ենք, և Սստուծոյ առաջե-
ամենքն հաւասար են. Սստուծ այդպէս
հրամայեց:

— Դուք ի՞նչպէս եք կառավարուում.
ունիք արդիօք գեղջանագ կամ կառավալիք։

— Անը Շատ չունենամ մեն ոհնունի

մէջ՝ բայց մեր զործքի լը վճռում ևսք ժողով
վով, որ կազմուում է բոլոր զիւղացիներից։

— Ենչափս էք. դարձրնում են: Ո՞վ մին

անգամ՝ մղոտուեցաւ, սյուռհետեւ նորան
մենք չենք կարող պատժել: Իսկ դու Տէր
իմ՝ ո՞ր ազգից ես, Մոլոքան չե՞ս մի:

— Ե՞նչ սպասմառաւ կարծում ես՝ թէ
ես Մոլոքան եմ:

— Ելյդպէս. ահա մենք քո հետ երկը
ժամ է՝ որ Ճանապարհ ենք գնում, բայց քո
ըերանից մի հայհյանք ևս չլսուեցաւ, և թէ-
պէտ իջեան ևս եկար Քուրիերէ հօռորդացաւ,
բայց մեզ չհայհյացիր. ըստ մեր օրինաց՝
հայհյելը մեծ մեղք է: Եհա այդպէս և կար-
ծեցի՝ թէ Մողաքան ևս:

— Ե՞նչ մեծ բան է, որ շհայի հոյեցի. Հայ-
հոյել ևս չեմ սիրում:

— Այսպէս կլինի, չես սիրում. ուզեմն
ո՞ր ազգից ես, որ չես սիրում. ուզեմն դու
մեր Մոլոքաններից ես։ Ես վաղուց է որ ի-
ջևանում բնակում եմ, շատ անցաւորներ
տեսած եմ, և ահա առաջին անգամ է որ
պատահեցայ այնպիսի պարսնի, որ մեզ չէ
հայհյում. օր չէ անցանում որ այդ ուղղա-
փառները մեզ չհայհյեն. թամբարներին և ա-
սովորեցացին առաւերէն լեզուով հայհյե։

— Եւ, ինչ երկայն բարակ խօսում ես.
Հայհայնք չեմ սիրում ասացի, պղծաւ
գնաց: Պատմէ աւելի լաւ, թէ հարսանիքը,
թաղումը, կոռւնքը... ի՞նչպէս են լինում
ձես մեջ:

— Գալիս է հարսը փեսայի տունը. կը-
կանգնին նոքա սեղանի մօտին երես առ երես.
երիցագոյնը կկարգայ աւեստալանից ինչ ո՞ր
հարկն է, և պատկը վերջացաւ: Ծաղումնեն
նոյնաւու, մինուս կմեւնի իսկնին նոյսան ուսա-

զալի մէջ, և կտանեն գերեզմանսուն:

— Ենչ կայ. պաշտօն կատարեն չկատա-
նեն մի և ոուն է: Եստուած աւելի յաւ գիւ-

տէ՝ մարդ ինչի է արժանի. այն տեղ կլինի
նորան երկրի վերայ անցուցած կենաց հա-
մեմատ:

Պուտանում էր, երբ որ մենք հասանք իւցեան։ Ես խնդրեցի առաջը, և մինչև նորա

պատրաստուիլը՝ ևս անցուցի տեսրակիս մէջ
բոլըր այդ խօսակցութիւնը։

ՀԱՄՓԱՐՆԵՐ

1861. ԴԻՎԵՐԸՆԻ 4.

Ահանոր տարին ևս մօտենում է: Ովկը
բութիւն է ամենայն ազգաց, նոյնպէս և մեր
ազգին՝ նոր տարւոյ օրին բարեմանաթութիւն
առնել (այսինքն՝ բարի բարի բաներ ցան-
կող) ընկերաց և բարեկամաց: Աւստի և մեք
պարտք ենք համարում մեղ նոյն օրում մեր
ամենասիրելի համազգեաց և հայրենակցաց
համար երկու բարի բան խնդրել յԱստու-
ծոյ. ի՞նչ — Աւք և Մաքանաւուն:

Աիրոյ և միաբանութեան օդուտները, բաշ-
բէ, շատ մեծ են. աշխարհիս երեսին չկայ-
ուինչ մեծ գործ, որ կատարուած լինի առանց
սիրոյ և միաբանութեան: Վարդոյ առաջնն
պարտականութիւնն անդամ սիրել է իւր
ընկերին: Յիսուս Քրիստոս՝ աշխարհիս
Փրկիչը, ասաց «Սիրեցե՛ չեղեան»: Բայց ին-
չո՞ւ մեր համազգիքը միմեանց չեն սիրում, և
պատրաստ են միշտ և հանապազ, եթէ մի-
ջոց գտանեն՝ պարաւել, վաստահամբաւել մի-
մեանց: Խնչո՞ւ նոքա միտքերնին չեն բերում՝
թէ նոցանից իւրաքանչիւրը ևս մարդ է, և
իւր պատիւը ունի ըստ չափու արժանաւո-
րութեանն: Իւրաքանչիւր մարդ կարող է
ունենալ և բարի գործ և վաստ. բայց առ նա-
խանձու բարին մոռանալով և չարն միայն ին-
մէջ բերելով՝ պախարակել նորան, անբա-
րյականութեան նշան է:

Այս է այն գլխաւոր մոլութիւնը, որով
վարակուած ենք տեսանուամ մեր հայրենա-
կեցը թէ մեծ և թէ փոքր, և այդ է գլխա-
ւոր պատճառն, որ միայն սէր և ժողովունիւն
ենք խնդրում նորա համար նոր տարւոյ օրին,
և ոչ թէ հարստութիւն, բազդաւորութիւն,
և այն, և այն: Որովհետեւ բատ մեր կար-
ծեաց ամեն բան կախուած է այդ երկու բա-
նից: Երբ որ սէր և միաբանութիւն կլինի՝
ոչ մի բան անկարելի չլինիր նոցա: Ըստ
ով կարող է ուրդել մեր ազգը այդ ծուռ
Ճանապարհից: Կազատասխանենք: Մեր ու-
սումնականները, ազգիս լուսաւորիչները և
դաստիարակները: Եռքա միայն կարող են
յառաջ տանել այդ գործը, նոքա միայն կա-
րող են հանել ազգը այդ փոփոք: որի մէջ
անկած է նա: Ըստ կատարուամ են արդեօք
նոքա այդ բարեգործութիւնը: Համարձակ
կարելի է ասել՝ թէ ոչ, որովհետեւ նոքա,
բաց յոմանց, բատ մեծի մասին հիւանդացած

Են անձնատղովութեան ախտով, բայ ու գործ
Են արած միմեանց պախտակակել, միմեանց

կեղտը մին մինի երեսին տալ... Աեր հասա-
րակ ժողովուրդը դեռ ոչինչ կարդացած չէ,
և զիտէ: Բայց նոքա, մեր ուսումնական-
ները, ըւսաւորիչները և գաստիարակները,
շատեն կարդացած, և շատ գիտեն: Աւրեմն՝
որում շատ տուաւ, շատ խնդրեսցի, որում
սակաւ՝ սակաւ: Եթէ ուսումնականները
կազուին՝ի մի սիրու և՝ի մի հոգի, և նոյսանից
ոչ մինը չասէ՝ թէ «Նա ոչինչ չզիտէ, այլ
ես միայն զիտեմ... ես... ես... և դար-
ձեալ ես»... շատ օդուաներ կծագին, որ-
պէս նոցա համար, նոյնպէս և բոլոր աղ-
զի համար: Ուստի ժողովուրդն ևս տեսա-

Ներով այդ միաբանական սէրը, այդ ընդհաւուր օգտի համար կտպեալ ուխտը, յուսալի է որ նորա ևս թողումն իրեանց երկագուակութիւնները, և հետեւին նմանել նոյա:

Եթէ է մեր յայսը՝ թէ մեր ծշմարիտ լոււ
սաւորեալ անձինքը, կհամաձայնին մեր ա-
սածին և կիատարեն մեր առաջարկութիւնը:
Տայց եթէ պատահի որ նոցանից մինը չկա-
մենայ թողրուլ իւր եսականութիւնը (Էտու-
նեց), նորան չէ հարկաւոր նայել, այլ պի-
տի թողրուլ որ թաւալի իւր հիւանութութեան
մահճի մէջ մինչեւ ցմահ։ Որովհետեւ ազգի
օգուտը պահանջում է՝ սէր և միաբանու-
թիւն տարածել, լսու և օգտակար բանը գո-
վել, անպիտանը պարստել և թերութիւն-
ները ցուցանել, բարեկամի և թշնամոյ ըր-
նայիլ, արդարասէր և անկողմնասէր լինել:

Յըրբ որ այս այսպէս լինի, այն ժամանակ
մենք ես համարձակ կարող ենք ասել՝ թէ մի
քայլափոխ արած է մեր ազգը դէպ ի յա-
ռաջ... և մինչև որ այդ շառնեն մեր ու-
սումնականները և ժողովուրդը, եթէ ոք ա-
սելու լինի՝ թէ մեր ազգը յառաջ է զնում
քաղաքակրթութեան մէջ՝ սուտ է, մի հա-
ւատայթ:

ՊԱՏՇԱԿԱՆ

ԹԱԴԱՈՐ ԿԱՅՄՐՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԺԵԱՆ ար-
ժանացուցանելով նաև ատորի միջի կամպիան-
1. Է յգէնանդ Ձիմոմէնէվից յօրինեալ առա-
ջնի մասնը և Պարմանանահան ու ուշա- Ար- կոյ-
Արքիչեան ընկերութեան և նորու գործոց մինչ ցաւ-
ժամանէց», որ մատուցուեցաւ նՈՒԻՆ ԿԱՅ-
ՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵՇ-ՌԻԹԵՍԱՆ՝ ձեռամբ «Կախա-
րարին Տէրութեան եկամակց; Ըարձրագոյն
հրամայել բարեհաճեցաւ նորհակալ լինել
պ. Ձիմոմէնէվին:

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ըստքազբանի հրամանաւոր կ' թի 17 էն Կոյսեմքերի, Ալեքսանդրապոլի բաժնին Ազգային Լուսաւորութեան և անդամն գրաքննութեան պիտաւոր կառավարութեան՝ ներքին խորհրդական Դելուստանց (Յանձնանի) արձակութեցաւ իւր խնդրանքը պաշտօնից:

— ԹԱԳԱԱՌՈՐ ԿԱՅՑՄՐՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼԵ ՀԵՒՐԵՐԵ
ԷԿԵՐԵՐԵՐԵՆ, ՈՐԻ ԳՈՐԾՆ ԱՓԽԻՆ ԼԻՆԻ՞ ԴՆԵՐԿԱՍՄԵԿԱՆ
ԹԱԳԱԱՌՈՐ ԿԱՅՑՄԵՐ ՔՆՆԵԼ Ե ՄՆՈՐԲԻՆԵԼ Այն ԳՈՐԾ-
ՔԵՐԸ՝ որ պահանջում են ընդհանուր կշռագա-
տութիւն:

— Հոկտեմբերի 3 ին Բարձրագյշտ Հաստատեցան Խոստից Երկաթուղեաց զիմաւոր ընկերութեան համար զրուած նոր Կանոնադրութիւնքը, որոց հիմնն վերայ ընկերութիւնը պարտաւորուում է այժմ շինել Երկաթուղի՝ միայն Փեթեպուրից մինչև Վարչաւ, և Մոսկուայից մինչև Կիֆիսիա և ոտքորոտ, և ոչ մինչև Թէոդոսիա:

ԱԶԳԱՑԻՆ ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

¶ Գովացի տուածին տարեկան քննութիւնը
որ եղած է անցած տարի մայիս ամսում, այս
տարի յետաձգեցաւ մինչև ամսոյս 29: Յա-
ռաջուց պատրաստուած լինելով աշուկերտք
հարցաբերնութեան, իւրաքանչիւլ ու ամսոց
և գասերի մէջ, զպրոցի ազգակեր վերաե-
ռուէք Ստեփաննոս Եղայն Ասմուելեանց զի-
տելով որ զպրոցը Վեհափառ Հայրապետի
յատուկ իննամակալութեամբը հաստատուած
է, յայսնեց նորին ԱԵհափառութեանը.
ուստի և կիւրակէ օրը հրաւիրեց ՚ի հանդէն
հարցաբերնութեան, աշակերտաց զարդարն
Երեւար Եպիսկոպոս պաշտօնակատարն վե-
ճակաւորին Պարաբաղզ՝ որ այս օրերս կը-
զբանուէր սուրբ Եմոնուաց, և յանդամոնց Աթ-
նօդի գեալձրապատիւ Աստղին փարզապեսն
Տէր Գաւապարեան, որոյ հետ և զմին ՚ի վար-
ժապետաց ուսութեալանի Եթուաց սրբոյ
Եջմիածնի զշնորհափայլ Խաչակ վարդա-
պետն Տեղապահեան: Եթուաց ՚ի վեճածնու

Աշակերտը յառաջադիմութիւն ըստ կարգի գա-
ստորուած էին նախակրթաբանի մէջ. երբ
այս հոգևոր այցելուք մուտք գործեցին դրակ-
րոցի գահեծը, բոլոր հաւակիւելոց հետ ե-
րաժշաաց կարգը երգեց «Եյօր երկնայինք
ուրախացան». յետ որոյ բոլոր հարցաննող
աշակերտը երկու դաս երես բունելով հանդի-
տականաց առաջեւ, Երկրորդ դասարանէն
Վահան անունով աշակերտն ընթերցաւ հա-
մառօտ ճառ, որոյ պատճէնը կդնեմ ՚ի ներ-
քոյ: Յետոյ սկսաւ հարցաբնութիւնը ա-
ռաւատեան 9 ժամէն մինչ ց1 ժամն յետ կէս
տուր:

Հատ վայելուչ անցկացաւ հարցաքննութիւնը, աշխատեաք իրենց անսխալ պատասխաննատութեանց հետ իրենց մասնկական համեմատութիւնը ևս իրենց գովանի վարուց և բարուց շահերն իրենց ճակատի վերաց կակառութեան, որ դպրոցի բարեկարգութեան առաջին նշանն է կու պարծանա հրդակալ ձուաց և վարժապետուց:

Եյն այս տեսարանը սրտառութէ էր ոչ միայն
հոգեւոր այցելուաց համար, այլ և նոյն իսկ
ծնողաց աշակերտաց, որ՝ իրենց գեղջկական
կեանքին մէջ իրենց զաւակաց բարոյական
կենաց զարգացումն ևս կ'անմնէին, ուստի և
բոլոր ուսման հարցաքննութեանց եաքը՝ հր-
բաւիլիելոց նախադպահն այսպէս սկսուած
ծնողս նոցու յաւարտ հանդիսին:

«Արդի՛ հրաւիրեալք, Զեր զաւակաց ուսման
մէջ յառաջադիմանը թիւնը ամէն անգամ տեսնելուն
իւրեւ ազգ Հայոց միտք բերեք, թէ կայր ժամանակ,
որ Հայոց ազգն ել ուներ պետութիւն, զօրութիւն
և իշխանութիւն. իշխանութեամբ Կ'զօրանայր,
և զօրութեամբ իր պետութիւնը կ'պահէք; Բայց
այս կարող զօրութիւնները պահող գիտութիւն
չունենալով երեքն ել կողքուց»:

Նցն իսկ անհշխանութեան ժամանակ . իշխանութիւն և զօրութիւն և պետքանթիւն չունեցած տեղը , երբ որ մեր երջանիկ թարգմանիչք , յետ գիւտի գրայն ազգային լեզուն և գրականութիւնը ծաղկեցրին . այս գիտութեամբ և իմաստութեամբ աւելի ազգի գյութիւնը պահպեցին , քան թէ ազգային պետութիւնը իրեն զօրութեամբ , որ զուրկ էր ՚ի գիտութիւնէ , և արդարեւ աշխարհի անիւն էլ այնպէս զարձաւ , որ ամենայն զօրութիւն գիտութեան գրօշակի առաջը կիսնարհի :

Վայդմ զոհութիւն Աստուծյ վիտութեան հետ
ունիմք մեզ խնամակալ թւշաւոր ԱւՀԱՓԱՌ
ԿԱՅՄԱՆ ԱՄԽՆԱՑՆ ԹՈՒՄԱՑ, և Հոգեղոր իշխան՝
Աստուածընտիր Կաթողիկոսն ամենայն Հայոց Տէր
Մատթէոս վեհափառ Հայրապետն, որց Հովանա-
ւորութեամբ Հաստատուած է այս դարուն և ա-

Դարշավաստայ, բայց և այնպէս ձեր իւրաքանչյուրոց
կարողութիւնը, ձեռնտուութիւնը պէտք է միշտ
Արդյ Հոգաբարձուաց և վարժապետաց զանից և.
աշխատութեանց հետ միանան, որով Ձեր սիրելի
զաւակները ձեր առատաձեռն օգնութեամբը զար-
գանան, և ազգային գիտութիւնը յապէտ յազդ և
յորդւոց յորդիս կ'աճի և կտարածուի ընդհանրա-
պէս ազգիս մէջ՝ ընդ քաղցր հովանաւորութեամբ
միահեծան տէրութեան քրիստոնազօր կայսերն մե-
րս, և ընդ հոգեւոր իշխանութեամբ ինամազութ-
չօրն հասարակաց՝ Աւհամակա. Կաթուղիկոսի ա-
մենայն Հայոց »:

Սպա՞ի կողմանէ հանդիսականաց և ծնուզաց աշակերտաց շնորհակալութիւն անելով աղջատէր Ա երատեսչի և Հոգաբարձուաց և վարժասպետաց հանդերձբարեմազթութեամբ աւարտեց իւր խօսքը։ Եւ ի քաջալելութիւն յառաջադէմ աշակերտաց բաժանեց իւր կողմից 25 հատ Անուշաւան ասացեալ ազգային վիպասաննութիւնը * իր աշխատութիւննեւ ըէն ի իշատակ հոգւոյ հանդուցեալ հիմնադրի գլուխոցի աղայ Գրիբուրի Մալենցեան որոյ արդեամբը տպուած է։ Նոյնակու և քանի մի հայ և ռուս գրեանք ՚ի սեփականութենէ ազգասէր վերատեսչին, որով առաւել գոհ լինելով հարցաքննուած աշակերտը և նոյնին ծնողքն՝ ամենեցուն սիրուը երախտագիտութեամբ լրուած, մատուցին զոհութիւն առ սուրբ Հոգին Աստուած՝ տուիչն շնորհաց, երգելով « Հոգիդ Աստուած աղքար շնորհաց » երգը։ Ճետ որոյ արձակեցաւ հանդէնն և հոգեոր այցելուք հրաւիրեցան ՚ի ճաշ վերատեսչ Աստուածածահամար սունը ։

ՄՐԲԱԶԱՆ ՀԱՐՔ ԵՒ ԲԱՐԵՐԱՐ ՏԵԱՐՔ
«Եզք Ձեր որ գլուխալաստակ մշակների նման
երկայնմասելով կապատէին կանուխ և անագան պը-
տուղի հաննելցն թէ ոչ շատերին, գոնէ շատ սա-
կաւոց, այսօր նրանց վայելիով կը պացըրանան,
կը բրկին և կը տալքանան համայն զբայշարակոր-
մեծ զաւարձութիւն»

Այս զուարծութեամբս աշա յառաջ կզամբ և
որդեգրեալքս Ձեր Աստուածանման շնորհացը, մե-
զանից մէկը 'ի բերանի ունելով շնորհացը ձիթենոյ
նոյեան աղաւնայն նման, մէկը 'ի ձեռին ոստ ար-
մաւենեաց Երբայեցոց մանկաց նման ովասանայա-
բանութեամբ 'ի շնորհակալութիւն երախտեաց
Տերանցդ:

Հոգաց աչքով ընդունեցէք մեր մտաց կրախայ-
րիք, զօրն որ պարարտ երկիրի բարի սկզբան Նման
կմատուցանեմք Զեղ ահա, մեծամեծ բարերարու-
թեանցն՝ի տրիտոռը առ ոչի համար ուղարկ

Բարերանը Տեարք շնորհըլ մեր սակաւ աշխատանացը, Զեր Հայրական բազում շնորհաց արժանիք արարէք զմեզ, թէ որ գտնուին բանառը տնկոյս մեջ անպտուղ թղենիք և բարձնակ կիսողից երկակի լեզուաց գիտութեան մարդից մէջ՝ մեր աշակերտութեան և յառաջադիմութեան մէջ: Կաղաքնեմք որ երկայնամիտ հոգւով սպասէք և թցյլ տաք առ ժամանակ մինչև Զեր քաղցր ակնարկութեամբը աճին և պտուղ տան անպտուղ թղենիքն տասնապատիկ, Երեմնապատիկ և հարիւրապատիկ, մեր յառաջադիմ զարգացմամբը, որով կարողանամք Զեր քաղցր ախնարկութիւնը դարձուցանել մեր վերսպ, և վայելել տալ Զեղ մեր յառաջնապտուղ վաստակոց երախսցրէքը. և ըստ այնմ կարողանամք որդիիական համարձակութեամբ կրկնել սուրբ Աւետարանի առակը, «Տէր՝ Տինդ քանքար ետուր, ահաւասիկ հինգ այլ ևս քանիքար, զորս ՚ի վերսպ շահեցաք»: (Մատթ. իւ. 20):

Կ ծխական դպրոցին Պաղարշապատայ
են՝ մի նախակրթարան և երկու առանձին
Դասաստուն, նախակրթարանի մէջ՝ կուսա-
նին քառասուն և մի աշակերտք, իսկ երկու
առանձին Դասաստանց մէջ՝ քառասուն և
երեք: Իսկ վարժապետներն են՝

1. Գրիգոր Վարդապետ Տէր Առեփանեանսկան Նըրեանցի, վարժապետ առ Հայեալէն Քերականութեան, բ. Բնդարձակ Հրահանգի Քրիստոնէական վարդապետութեան, և առ Խօսական:

2. Ակադեմիային Տունի պահանջման մասին:

3. Յովհաննէս Աւագեան, վարժապետ՝
առ. Քելսականութեան, բ. Համառօտ Քրիս-
տոնէականի. դ. Հայ վայելքազբութեան, է.
և Խեղեցական երաժշտութեան:

4. Գարբիէլ Խաչատրեանց, վարժապետ
ա. Առւանդէն թարգմանութեան. Ի. Ըն-
թելցանութեան. Կ. Յառարանութեան. և
Դ. Վայելչազրութեան:

5. Եփրեմ Տէր Գասպարիան՝ մանկա-
վարժ՝ Կախակիթարանին:

Digitized by srujanika@gmail.com

Պեսսարապից նահանգական լրագրին մէջ զրում
են. մէ Պեսսարապից շատ տեղերում գցյացած են
անթիւ բաղմութիւն միների, որը փացուցին նախ
և յառաջ ցորենի ցանքը, և ապա չգուանելով իւր-
եանց համար դաշտումը կերակուր սկսած են մի-
շացնել Տնէստր գետի եղերում հաւաքուած պար-
կերով հայը, և ապա մոտած են գիւղերը, և մէծ
անհանգտութիւն են տալիս բնակչաց:

— Փեսթիկորսք քաղաքում անցեալ Հոկտեմ-
բերի ամիսի 24 ին երեկոյեան ժամը 9 ին և 14 րո-
պէին երկիաշարժութիւն եղաւ, որ և շարունակ-
ուեցաւ մինչև օրս երկվայրկեան:

— Դա աղանու գաւառական լրագրին մէջ հրա-

զանու Համալսարանական կառավարութեան հրա-
մանաւ՝ դասախոսութիւնքն դադարեցուցուած են
նցյն Համալսարանի մէջ։

— Առաքուայի և Փեթերպուրկի երկաթուղյն
վերայ բռնուեցաւ Իվան Կոլովցօվ անունով մին
մարդ, այն պատճառաւ, որ Հաւաքրում է եղած ու-
ղեղիներից ճանապարհական տումակները, և ապա
ծախում է եղած այլոց:

— Հակոբեմբերի Զին մայրաքաղաքում սպանեցաւ իւր սենեկի մէջ կուսուհին Ավտոգիշա Մաքսիմիլիա թօլութցյ։ Սպանողն բռնուեցաւ՝ Եռորելվքա անսուն գիւղի մօն։ Որմենաքիյ ուելզում, կոմսուհյն աղջիկ ծառայի հետ, որ նորա հետ ի միասին փախած էին, և կամենում էին ամուսնանալ։

— Ա ինո քաղաքում վախճանեցաւ Համարեան
թէս սովից հանձարեղ պատկերահանն Կափոլէոն
Խլաքովիչ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

Հոկտեմբերի 29 ին Յունաց թագաւորն հասաւ
Փիրէյ երեկոյեան ժամը և ին։ Թագուհին ուղեկ-
ցութեամբ բոլոր պալատականաց դիմաւորեց նորան
՚ի Քայլամաքի։ Հասան նօքա Աթէն ժամը 5 ին։
Քաղաքն զեղեցիկ լուսաւորուած էր ՚ի պատիւ թա-
գաւորին։

— Հոռմից գրում են Հակոնեմբերի ՅՈՒՐ՝ ԹԵ
իշած է այն տեղ մին մեծ թաթառ (ըմբռի), որ
մեծ քանդումն պատճառեց։ Այդ երևութիւն երկու
օր առաջ սաստիկ հերթուու ասացեալ քամին էր փը-
չում, երկինքը պատած էր թանձր ամպերով և
ժամանակ ժամանակ գալիս էր սաստիկ անձրեւ։
Թաթառը սկսաւ գալ հարաւային արևմտեան կող-
մից և պարտէզների և այգիների վերայէն անցանե-
լով իջաւ Վատիկանի վերայ։ Շանթապահ երկաթ-
ներին պատահէլց ժամանակին, որը գանձուում էին
պապի պալատի վերայ և թուով էին 80, լուսեցան
սաստիկ հարուածներ, մին մինի ետևից։ Թաթառը
Սան - Տամազօի բակը իջանելով, ուր նայում են
Ռափայէլի սենեակները, ջարդ ու փշուր արաւ սը-
րահների ապակեայ գոները և պատուհանները։
Սենեակների մէջ բոլոր մամերն շիջան, և այն տեղ
գտանուած մարդկէկը երկիւղով սպասում էին՝ թէ
տունը պիտի քանդուի և բնիքեանք պիտի մեռանին
նորա փլատակների տակ։ Կոստանդիանոսի մեծ սր-
բահին մէջ բոլոր պատուհաններն կոտրատուեցան,
և գուրս նետուեցան։ Հովանոցը ծածկուած կղմին-
տը լուսերը ևս փետուրի նման թռչուում էին օդի մէջ։
Բայց զարմանալին այն է, որ Ռափայէլի պատկեր-
ներից մինն ևս չվնասուեցաւ։ Իսկ զինանոցը վեա-
սուեցաւ մի փոքր։ Տիբր գետն ևս բարձրացաւ և
ծածկեց դաշտերը, ծառեր և խեղգուած կենդա-
նեաց զիեր տանելով իւր հետ։ Ասում են՝ թէ
նորա ամերների մէջ երեւում էր մին հովիւ շրջա-
պատեալ իւր մեռած ոչխարիներով։ Վատիկանին
հասած վասառուց գումարը հաշուում են քառասուն
հազարից մինչև յիսուն հազար ֆուանք։

— Ա Ենետկոյ բալըր կանայքը ող Են կրօմ իւր-
եանց մասներում այսպիսի վերնագրով, « Կարի-
պալուի, քեզ սպասում է Վենետիկը »: Այսպիսի

օղ ուղարկուած է և կարիսպալտիին, որ նոյնպէս
կրում է նորան:

— Վթենում վախճանեցաւ հարիւր քսան տարեկան Ցեցիօրս անունով մին կարուակ . (պանթովձի) :

— Հոկտեմբերի 25 ին վախճանուեցաւ Պէրլինի մէջ երևելի ուսումնականն Սալլիցի, 83 տարեկան։ Ծնած էր նա 1779 թուականին Գոռանքֆուրդ քաղաքում, որ Մայն գետի մօտին է. եղաւ ուսուցչապետ օրինաց Մարգուրկ քաղաքում, իսկ 1810 թուականից Պէրլինի մէջ, և յետոյ՝ այն է 1842 թուականից մինչև 1848, էր նա նախարար իրաւանց։ Թագաւորո՞ն արժան համարեց պատուել նորան՝ թաղմանը ներկայ գտանուելով։

— Գաղղիայում վախճանեցաւ երևելի ուսումնականն և ուսուցապետն Խղիսոր Ֆոքֆիրուա-Մէն-Ելէր, որ ծնած էր 1803 թուականին Դեկտեմբերի 16 ին, ուը մն էր նա համարեան թէ 56 տարեկան։

— Ψέλιανθή ήτε, ήσυχη θεά των πραγμάτων, η οποία μετέφερε στην ακρόπολη την πόλη της Αθήνας, όπου έζησε με την οικογένειά της σε μια εποχή που η πόλη ήταν σε μεγάλη ανάπτυξη και οι Αθηναίοι ήταν γνωστοί για την επιβλητική τους πολιτισμό. Η θεά Ζευς ήταν η προστάτιδη της πόλης, και η θεά Ήρα ήταν η προστάτιδη της οικογένειας.

— 7 —
օթլանտից մէջ կայ մի զարմանալի մնապաշ-
տութիւն։ Փէջի արևելեան ափերի ձկնորմներին
շատ դղուելի է թըսում խողը, մինչև անգամ տե-
սանել նորան կամ լսել նորա անունը մեծ անբաղ-
դութիւն են համարում։ Սոքա՝ կթէ ձանապարհին
յանկարծ պատաշին այդ կենդանուց՝ իսկցն շտա-
պատ վերադառնում են տուն։ Շատ ժամանակ չէ,
որ մի քահանայ կամենալով հաւատացն ցանել մին
այլ քահանայի թէ այդ ձկնորմները այդպիսի սր-
նակացութիւն ունին, խնդրեց որ եկեղեցում
կարդայ նա Աւետարանի միջն այն զրուխը, որ որ
յիշուում է զիւաց խողերի մէջ մտանելն։ Առաջն
տունը կարդալուց յետ, որ յիշուում են խողերը,
ունկնդրաց մէջ երևեցաւ մին փաքրիկ շփոթու-
թիւն։ Եցին կենդանուց անուան կրինուելու ժամա-
նակ՝ շշուկը սաստկացաւ։ Իսկ երրորդ անգամ
խողի անուան յիշուելոյ ժամանակին, ժողովարդը
մեծ զարհուրանօք եկեղեցին ելանելով փախչող
փախողի եղան, վախենալով որ չար հոգին չհա-
սանէ նոցաւ։ Ին ու անձնական խորած ու դր

— Փարիզի մէջ կայ մինչև 30 թատրօն, բայց
շնայելով այս շատութեան Ռիւ Էն տր-ֆիէ (Ruin
de-Fyé) անունով մինը կամենում է կառուցանել
և այլ մի նոր թատրօն Սէն Տէնի անուանեալ դրան

մօտ, այնպիսի մեծութեամբ, որ կարողանայ պարունակել իւր մէջ գոնեա 6,400 մարդ։

— 1 որտ էպէրտինը, որ վերադարձաւ Եղիպտոս
սից, ուր գնացած էր նա առաջքանալու, նշանա-
կեց իւր Լոնտոնի մէջ եղած պալատի մէծ մասը
վասն վարժատան աղքատ տղայոց, որբ այս տեղ
պիտի ուսանին ձրիապէս: Լորաը շնուրուաւ նշոյ-
պէս և մատունադարան, որ միշտ բաց պիտի լին:

— Տպատոր Փէշիւլը որ Կերպս գետի ակնը որու-
նում էր, վախճանեցաւ Սպիտակ գետի եղում մին
գիւղի մէջ:

— Այսեւէլի ուսու մանականն Ֆրէյտալը որ պարագանեւմ էր արևելեան լեզուներով, և որ Պօնի համալսարանի ուսուցչապեսն էր, վախճանեցաւ յետ երկարաւու Հիւանդութեան։

ՄԱՏԵՆԱԿԽՈՍԿԱՆ

«Кіевскій Телеграфъ» ашыпелнъվ լրագիրը ծառ
նауցаңынам է՝ թէ Վարչաւում Շաբաթական
Պատկերազարդ Լրագրի Խմբագրատունը տպագրել
տուած է՝ Այբբենարան, գիւղական մանկանց
Համար, որից մին տարւոյ միջոցում ծախտուած է
60,000 օրինակ, և այժմ պատրաստուում է այլ
Այբբենարանի տպագրութիւն, քաղաքական ման-
կանց Համար։ Արդեօք կլինի ժանանակ, որ մեր
Հայոց մէջ ևս ծախուի այդ գումարի գոնեան տաս-
ներորդ մասնը։

— Փարփակն մէջ Փլօն անուն զրավաճառ ՚ի սյս
է ընծայում մի հատոր անտիպ մնացած և ոդքերի
շարագրութեանց , որք գտանուեցան Տիտերօի թըղ-
թերի մէջ :

— **Ճաբոնից մէջ Պ. Մախովը,** որ Ռուս Տիեզ
պատուալիքնում ծառայում է և բնակում է Խաչ-
քօստամէ քաղաքի մէջ, ապագրեց Ռուսաց լեզուի
Այրիւնական Ճաբոնացոց համար :

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՌ

¶ Եննայի մէջ մին արուեստագործ հնարից այն-
պիսի մին կառք, որ ման է գալիք քաղաքի մէջ ա-
ռանց ձիերի, և միայն մին մըքենայի օգնականու-
թեամբ, որի մօտին պիտի լինի երկու մարդ։ Ե-
ղած փորձառու թիւնքը յաջողու եցան ըստ ամենայ-
նի, և արուեստագործն առանձնաշնորհու թիւն
ստացաւ։ Այդ կառքի մէջ կարող են նստեղ տան-
և երկու մարդ, ու մաս է ունենալ մաս ինչ մըք

ԱՐԵՎԻՆ ԼՈՒԾ

ԱՐԵՒՑՐԱԿԱՆ
ՓՈԽԱՎԵԿԴՐԱՅ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԸՆԹԱՑՔ
ԼՈՒՏՈՒՆ ՎՐ 3 ամիս ժամանակով վենս. 33¹/₂ - 33¹/₂
ԵՐՍՄԱՆ ՎՐ 3 ամիս ժաման. ցենտ. 165¹/₂ - 166¹/₂
ՀԱՐՊՈՒՄՐԴԻ ՎՐ 3 ամիս ժամանակ. լ. 30 պ. 30¹/₂
ՓԱՄՏՁԻ ՎԵՐԱՅ. 3 ամիս. ժամանակ. ամսո. 33¹/₂ - 35¹/₂

50 լումացի. տունակ. 99 -
ՊՈՒՏ. երթաթուղ. տունակ. 112³ -
ԿԱՐԲԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Զ. ՄԱՍԻՐԵԱՆՑ